

Etelä-Savon hyvinvointialue
Turvallisuuslautakunta

Lausunto Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta

Rantasalmen kunta esittää lausuntonaan Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta seuraavaa.

Tällä hetkellä kunnan näkökulmasta ensihoitopalvelujen saatavuus on riittämätön nyt jo huomioiden myös kunnan matkailupalvelutarjonta ja vapaa-ajan asukkaiden määrä. Hyvinvointialueen suunnittelemaat säästöt tulevat kääntymään sille entistä suurempina kustannuksina.

Henkilöstövähennykset ja niiden vaikutukset

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimelle asetettu säästötavoite, jonka mukaisesti henkilöstöä vähennetään 11 henkilötyövuoden verran, tämä tarkoittaa merkittävää leikkausta erityisesti maaseutukuntien pelastuspalvelujen osalta. Nykyinen henkilöstömäärä maaseutukunnissa on yhteensä noin 30 henkilötyövuotta, joten vähennys vastaa yli kolmasosaa nykyisestä vahvuudesta. Tämän lisäksi onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn kohdistuu 2 henkilötyövuoden vähennys. Rantasalmen kunta pitää tällaisia henkilöstövähennyksiä erittäin huolestuttavina, etenkin kun erityisesti Rantasalmen kunnan alueella on vähäinen määrä sopimuspalokuntatoimintaa.

Pelastustoimen ja ensihoitopalvelujen riippuvuudet

Etelä-Savon hyvinvointialueen aluevaltuuston 7.10.2024 kokouksen pöytäkirjan mukaan henkilöstövähennyksiä koskevat päätökset hyväksyttiin ja samalla päätettiin, että aluehallitukselle ja aluevaltuustolle toimitetaan selvitys muutosten vaikutuksista ensihoitopalveluihin. Kunta korostaa, että mikäli maaseutualueiden ensihoitopalvelut heikkenevät merkittävästi, aluevaltuuston on varauduttava tekemään talousarviokokouksessaan uusia linjauksia, jotta pelastuspalveluiden saatavuus ja turvallisuus voidaan varmistaa.

Pelastuslaitoksen kansallisten strategisten tavoitteiden toteutuminen

Pelastustoimen on noudatettava valtioneuvoston asettamia kansallisia strategisia tavoitteita, jotka koskevat vuosia 2023–2026. Näihin tavoitteisiin sisältyy muun muassa se, että pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti valtakunnallisesti ja alueellisesti, henkilöstöresurssit ovat riittävät ja osaavia, ja onnettomuuksien ehkäisy on riskiperusteista ja vaikuttavaa. Pelastustoimen palvelut tulee suunnitella siten, että ne voidaan toteuttaa tehokkaasti ja ilman viivettä hätä- ja vaaratilanteissa. Rantasalmen kunta pitää tärkeänä, että hyvinvointialueen pelastustoimen toimintaedellytykset säilyvät myös kansallisten tavoitteiden mukaisina.

Vaikutusarvioinnin puuttuminen palvelutasopäätösluonnoksesta

Etelä-Savon hyvinvointialueen palvelutasopäätösluonnoksesta ei ilmene, millaisia vaikutuksia suunnitelluilla talouden sopeutustoimenpiteillä on alueen asukkaiden ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen. Palvelutasopäätöksessä on esitetty sopeutustoimenpiteet, mutta niiden vaikutusten arviointi puuttuu. Rantasalmen kunta muistuttaa, että pelastuslaki (2021/613) edellyttää vaikutusten arviointia palvelutason määrittelyssä.

Säästöjen vaikutukset turvallisuusviestintään ja ehkäisevään työhön

Säästötoimenpiteet kohdistuvat myös pelastustoimen turvallisuusviestintään. Tällä hetkellä tavoite on, että 15 prosenttia väestöstä tavoitetaan turvallisuusviestinnän keinoin, mutta tämä tavoite on laskemassa vain 12 prosenttiin. Luonnoksessa ei ole esitetty, mikä nykyinen tavoitetaso on ja millaisia muutoksia suunnitellut toimenpiteet aiheuttavat toteutumisessa. On myös huomioitava, että säästöt ehkäisevässä työssä todennäköisesti johtavat palveluntarpeen ja kustannusten kasvuun tulevaisuudessa. Valvontatehtäviin kohdistuu kahden henkilötyövuoden vähennys, mutta palvelutasoluonnoksessa ei tarkenneta, miten tämä vaikuttaa turvallisuusviestinnän lisäksi muihin pelastustoimen ennaltaehkäiseviin toimiin.

Pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisuus ja lähipalvelut

Rantasalmen kunta on huolissaan siitä, etteivät pelastustoimen palvelut ole yhdenvertaisesti saatavilla koko hyvinvointialueen alueella. Nopeasti

saatava, ammattitaitoinen ja toimintakykyinen apu hätätilanteissa on välttämätön osa hyvinvointiyhteiskuntaa. Pelastustoimen tavoite tuottaa kiireelliset palvelut lähipalveluina on olennainen tekijä erityisesti maaseutualueilla, kuten Rantasalmen kunnassa, jossa matkailukeskittymät ja laajat vesistöalueet lisäävät erityistä palvelutarvetta. On tärkeää, että kalusto ja henkilöstö sijoitetaan riskiperusteisesti siten, että resurssit ovat siellä, missä niitä tarvitaan.

Sopeutustoimien vaikutukset sopimuspalokuntiin

Lausunnolla olevassa palvelutasopäätöksessä sopimuspalokuntien vastuut kansalaisten turvallisuudesta kasvavat entisestään. Rantasalmen kunta on huolissaan siitä, että sopimuspalokuntatoiminnan haasteet, kuten ikääntyvä väestö ja harva asutus, ovat jo tunnistettuja ongelmia maakunnan ja kunnan alueella. Lisävastuun siirtäminen sopimuspalokunnille ilman riittäviä resursseja voi vaarantaa pelastustoimen kyvyn vastata asukkaiden turvallisuustarpeisiin.

Pelastustoimen sopeutustoimenpiteiden vaikutukset kehittämis- ja varautumistyöhön

Pelastuspalvelut ovat jo pitkään toimineet maakunnallisena Etelä-Savossa. Yhteistyö pelastuslaitoksen ja kuntien kanssa on ollut eteenpäin vievää ja tuloksellista, mutta kaavailut pelastustoimen merkittävät sopeutustoimet uhkaavat myös kehittämistyön ja varautumistyön jatkuvuutta. Pelastuslaitoksen tulee edelleen olla aktiivinen kumppani kuntien varautumisen tukemisessa sekä vastata pelastustoimen alueellisen kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisesta.

Rantasalmen kunta haluaa kiittää Etelä-Savon pelastuslaitosta hyvästä ja rakentavasta yhteistyöstä ja toivoo sen jatkuvan edelleen!

Rantasalmella 28.10.2024

Rantasalmen kunnanhallitus

Rainer Leskinen
Kunnanjohtaja

Jarkko Sanisalo
Hallintojohtaja